

ΩΔΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

1871

ΣΥΜΦΩΝΙΚΑΙ — ΛΑΪΚΑΙ ΣΥΝΑΥΛΙΑΙ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Γ. Ν. ΝΑΖΟΣ

ΘΕΑΤΡΟΝ ΟΛΥΜΠΙΑ*Δευτέρα 9 'Ιανουαρίου 1933, ὥραν 6.30' μ.μ. ἀκριβῶς***ΣΥΝΑΥΛΙΑ**

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΤΗΣ

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ

ΤΟΥ

ΩΔΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

1893 - 1933

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ

ΔΗΜ. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΟΛΙΣΤ

ΜΑΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Πιάνο

*Μετά τὴν ἐναρξιν τῆς Συναυλίας ἡ εἴσοδος ἐπιτρέπεται
μόνον κατὰ τὰ διαλείμματα**Τὴν Κυριακὴν 8 'Ιανουαρίου ὥραν 11 π. μ.***Η ΓΕΝΙΚΗ ΔΟΚΙΜΗ**

Τιμὴ ἀναλυτικῆ προγράμματος Δρ. 5.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1. *Συμφωνία αρ. 6 (Ποιμενική)*. . . . L. van BEETHOVEN

- I. Αισθήματα χαρᾶς κατὰ τὴν ἀφιξίν
εἰς τὴν ἐσχὴν
- II. Σκηνὴ παρὰ τὸ θυάκιον
- III. Εὐθύμος συνάθροισις τῶν χωρικῶν
- IV. Θύελλα—Καταιγίς
- V. Τραγοῦδι τῶν Ποιμένων καὶ αισθή-
ματα εὐγνωμοσύνης μετὰ τὴν κα-
ταιγίδα
ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας

2. *Κοντσέρτο αρ. 2 εἰς φα εἰλ.* . . . . FR. CHOPIN

- I. Maestoso
- II. Larghetto
- III. Assai vivace
Ἡ Δίς Μ. Παπαϊωάννου
καὶ ἡ ὀρχήστρα

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

3. *Verklärte Nacht*. . . . . ARN. SCHÖNBERG

Συμφωνικὸν ποίημα
ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας ἐγγόρδων

3. *Le Vol du Bourdon*. . . . N. RIMSKY-KORSAKOW

Σόλο Πιανιάου: ὁ κ. Ν. Παπαγεωργίου
ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας
1η ἐκτέλεσις

Πιάνο τῆς Συναυλίας: STEINWAY & SONS

Ἀντιπρόσωπος: Ε. Τσαμουρετζῆς

L. Van BEETHOVEN

Συμφωνία αρ. 6 (Ποιμενική).

Ἡ Ποιμενικὴ Συμφωνία ἐξετελέσθη διὰ πρώτην φοράν τὴν 22 Δεκεμβρίου 1808 εἰς συναυλίαν ἐξ ἔργων τοῦ Μπετόβεν ἡ ὁποία περιλάμβανε ἐπίσης τὴν 5ην Συμφωνίαν ἔργον 67, τὸ Κοριστέριο διὰ πιάνο εἰς σολ μείζον, (ἐτελεσθὲν ἀπὸ τὸν ἴδιον) τὸ Sanctus ἀπὸ τὴν Λειτουργίαν εἰς Ντο ἔργον 86, καὶ τὴν Φαντασίαν μὲ χορδῶν καὶ πιάνο, τὸ ὁποῖον ἔπαιξεν ὁμοίως ὁ ἴδιος. Ἡ Ποιμενικὴ Συμφωνία ἔφερεν τότε εἰς τὸ πρόγραμμα ἀριθ. 5, ἀργότερα δὲ ἐπῆρε τὸν πραγματικὸν ἀριθμὸν ὡς Ἔκτη κατὰ τὴν σειρὰν τῆς συνθέσεως. Αἱ ἴδιαι αὐταὶ Συμφωνίαι ποῦ παρουσιάσθησαν μαζὶ ἔμειναν ἔκτοτε ἀπὸ τὰ λαϊκώτερα κλασσικὰ ἔργα.

Ἡ Ποιμενικὴ Συμφωνία εἶνε ποίημα γοητευτικόν, πρωτότυπον καὶ χαριτωμένον· εἶνε μία εἰκὼν πολὺν ρεαλιστικὴ τῆς Φύσεως τῆς ὁποίας ὁ Μπετόβεν ὑπῆρξε φανατικὸς λάτρης ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας. Ἡ Συμφωνία αὐτὴ συνωδεύετο ἀπὸ πρόγραμμα ποῦ παρουσιάσθη συχνὰ ἐπὶ διαφόρους τύπους, ἀλλὰ τὸν ὀρθότερον ἐξ αὐτῶν εὐρίσκομεν εἰς τὸ ὅπισθεν χειρογράφου σελίδος ἡ ὁποία ἀνήκει σήμερα εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν Φίλων τῆς Μουσικῆς τῆς Βιέννης: «1ον Ἐυχάριστοι ἐντυπώσεις ποῦ ξυνοῦν στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν ἀριζὴν στὴν ἔσοχὴν: *Allegro ma non troppo* 2ον Σιγὴν παρὰ τὸ οὐράκιον: *Andante quasi allegretto* 3ον Εὐθύμος συνάθροισις τῶν χωρικῶν: *Allegro* 4ον Κερανοὶ, καταγίς: *Allegro* 5ον Τραγοῦδι τῶν ποιμένων ὕμνος εὐγνωμοσύνης καὶ εὐχαριστίας πρὸς τὸ θεῖον μετὰ τὴν καταιγίδα: «*Allegretto*». Περιέργως τὸ πρόγραμμα τῆς Συμφωνίας τοῦ Μπετόβεν ἔχει μεγάλην ἀναλογίαν μὲ τὸ πρόγραμμα κάποιου ἔργου ποῦ εἶχε συνθέσει τὸ 1784 ἕνας μουσικὸς ὀνόματι Knecht: «Ἡ μουσικὴ εἰκὼν τῆς Φύσεως, ἡ μεγάλη Συμφωνία: Ποῦ θὰ ἐκφράσῃ διὰ τῶν ἤχων: 1ον Ἐνα ὠραῖον τοπιῶν ὅπου λάμπει ὁ ἥλιος καὶ χορεύουν οἱ γλυκεῖς ζέφυροι . . . 2ον Ὁ Οὐρανὸς ἀρχίζει ξαφνικὰ νὰ σκοπε

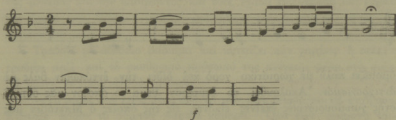
νιάζη. *3ον* Ἡ καταιγὶς συνοδευομένη ἀπὸ ἀνέμους ποῦ σφυρίζουν καὶ βροχὴ ποῦ πέφτει ραγδαία, μουγκρίζει μὲ ὄλην τὴν δύναμιν. . . . *4ον* Ἡ καταιγὶς κατευνάζεται σιγά, σιγά. . . . *5ον* Ἡ φύσις γεμάτη χαρὰ ἔδιδόκει τὴν φωνὴν τῆς πρὸς τὸν οὐρανόν. . . . κ.τ.λ.

Ἄν καὶ αἱ ὑποδιαρέσεις τῆς *Ποιμενικῆς* ὁμοιάζουν πολὺ μὲ τὰ διάφορα μέρη τῆς *Συμφωνίας* τοῦ *Knecht*, θὰ ἦτο ἰοκληθῆν νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ *Μπετόβεν* τὴν ἐπῆρεν ὡς ὑπόδειγμα πρέπει μᾶλλον νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ μεγάλη ἀγάπη τοῦ πρὸς τὴν Φύσιν τὸν ὠδήγησε νὰ γράψῃ μίαν *Συμφωνίαν* ἡ ὁποία ν' ἀπεικονίζῃ τὴν ψυχικὴν του κατάστασιν ὁσάκις εὐρίσκειτο στὴν ἐξοχὴν.

Ὁ *Μπετόβεν* ἠγάπα πᾶν ὅτι τὸν ἔκαμνε νὰ πλησιάζῃ περισσότερον πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὴν Φύσιν· καὶ ἔχομεν περὶ αὐτοῦ ἀπειρετεῖς ἐκμητῆρια ὅσοι δὲ γνωρίζουν τὰ περὶχωρα τῆς *Βιέννης* μαυτεύουν εὐκόλα τὴν συγκίνησιν, ποῦ ἠσθάνετο κατὰ τοὺς μονήρεις περιπάτους του, ὁ φανατικὸς αὐτὸς σκεπτικιστῆς, ὁ «*μισάνθρωπος*» μὲ τὴν γλυκεῖα καρδιά. Ἄλλ' ὁ *Μπετόβεν* εἶνε ἐπίσης βαθειὰ ποτισμένος ἀπὸ τὰς παραδόσεις τοῦ *XVII* αἰῶνος· ὁ λυρισμὸς τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ *Ρουσσώ* εἶνε μέσα του ἰδέαι πολὺ γενικαὶ βοηθούμεναι ἀπὸ φλογερὰν εὐαισθησίαν καὶ τὰς τάσεις αὐτῆς τῆς μουσικῆς τέχνης, παρετίθενται πολλάκις μεταξὺ τοῦ θέματος ποῦ χειρίζεται καὶ τῆς ἀτομικῆς του σκέψεως· ζωγραφίζει μὲ τὴν σειρὰν τὴν ἐξοχὴν ὅπως εἶνε, καὶ ὅπως τὴν φαντάζεται ὁ ἴδιος, σὰν ἓνα κόσμον ποῦ βλέπει μέσα ἀπὸ τὸ πρίσμα τῆς φαντασίας καὶ τῶν συνθηκῶν. Εἶνε ρεαλιστῆς ὅταν δάνειζεταί ἓνα λαϊκὸ τραγοῦδι (εὐρεθὲν ἀπὸ τὸν *Kuhacz*), διὰ τὸ θέμι τοῦ πρώτου *Allegro*, *Leit-Motiv* τῆς ὅλης *Συμφωνίας*, ὅταν γράφῃ τὸν χορὸν τῶν χιτρώων—*2ον Allegro*—μὲ κατάπληκτικὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὴν ἐπιλογὴν τῶν ρυθμῶν καὶ τῶν χρωμάτων, ἡ ἀκόμη ὅταν ἐπιτυγχάνῃ θαυμάσια γραφικὰ ἐφέτα μὲ μέσα ἀπλᾶ ποῦ τοῦ δίδει αὐτὴ ἡ φύσις. Εἶνε ὁ ἄνθρωπος τῆς παραδόσεως εἰς τὸ ἔφος καὶ τὸ γενικὸν χρῶμα τῆς *Συμφωνίας*, τῆς ὁποίας μερικὰ μέρη μεταμορφώνουν τὴν ἀληθινὴν ἐξοχὴν σὲ ἀρχαῖον εἰδύλλιον, σὲ βιργιλιακὴν κουλὰδα τῶν *Τεμπῶν*, γεμάτην εὐρυθυμίαν καὶ ποίησιν. Οἱ ποιμένες του, ποῦ ὕστερα ἀπὸ τὴν καταιγίδα εὐχαριστοῦν τὸν Θεόν, εἶνε ἀκαδημαϊκοὶ σὰν νὰ εἶχαν ἔβγη ἀπὸ τὸν χρωστήρα τοῦ *Poussin*. Ἡ σκηνὴ «στὴν ὄχθη τοῦ ρουακίου» τόσον γλυκεῖα στὸ αὐτὶ καὶ τὴν καρδιά, εἶναι μία σκηνὴ *Watteau*. Ἡ πρωτοτυπία τοῦ *Μπετόβεν* ἐγκείται εἰς τὸ ὅτι ἐξησφάλισε τὴν ἐνότητά τοῦ ἔργου διὰ τοῦ αἰσθήματος. Καὶ πρὶν ἂν αὐτὸν ὑπῆρξαν βέβαια συνθέται ποῦ προσεπάθησαν νὰ παραστήσουν μουσικῶς τὴν φύσιν.

ἄλλὰ σὺν τοῖς συγγραφεῖς τοῦ XVII αἰῶνος, ποῦ ζωγραφίζουσι τὴν ἕκαιθρον ζωὴν σύμφωνα μετὰ τὰς κλασικὰς ἀναμνήσεις, δὲν ἔκαμαν παρὰ χαρακτηρισμένα μουσικὰ παιγνίδια καὶ μικρὰς εἰκόνας. Ὁ Μπετόβεν, εἰς τὴν ἀναπαράστασιν τῶν πραγμάτων βάζει ὅλον τὸν λυρισμὸν λεπτοῦ ποητοῦ, ρίπτει ὅλην τὴν συγκίνησιν μιᾶς ψυχῆς, ποῦ σὺν τὸν Ρουσσώ, ζητεῖ μιὰ στενὴ ἐπικοινωνία μετὰ τὸν κόσμον, μιὰ ἡγὼ συμπαθείας διὰ τὴν ἀγάπην ποῦ πλημμυρίζει τὴν καρδίαν του, καὶ κατευνασμὸν τοῦ πᾶθους του σχεδὸν θρησκευτικόν. «*Mehr Ausdruck der Empfindung als Malerei*» — Ἐκφρασις μᾶλλον τῶν συναισθημάτων παρὰ ἀπεικόνισις—λέγει τὸ πρωτότυπον χειρόγραφον. Τὸ συναισθημα τοῦτο, ἔχει καμμιά φορὰ ρομαντικὸν χαρακτήρα, ὅπως π. χ. στὴν σπηλὴν τῆς κατωγίδος πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν ὁμοίως ὅτι καμμιά πικρὰ σκέψις δὲν τὸν ταράσσει. Ὁ Βιργίλιος τοῦ ὁποίου τὰ *Γεωργικά* ὀδὰ παρῆχον πολλὰ σημεῖα συγκρίσεως μετὰ τὴν μεγαλοφυίαν τοῦ Μπετόβεν, συγκινεῖται ἀπὸ οἶκτον ὅταν θμίῃ διὰ τοὺς χωρικοὺς, καὶ περνᾷ ἀπὸ ἐπάνω τους μιὰ σκιὰ μελαγχολίας· στὴν *Ποιμενικὴν* δὲν ὑπάρχει σκιὰ ἀπαισιοδοξίας, ὅλα εἶνε ὁ αὐτὴν καθαρά, φωτεινὰ, θγιαῖ, γεμάτα ἀγάπην καὶ ζωὴν.

Εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ Μπετόβεν εἰς τὴν *Ποιμενικὴν* ὑπέστη τὴν σλαυτικὴν ἐπίδρασιν. Τὸ κύριον θέμα τῆς Συμφωνίας :

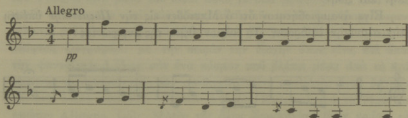

εὐρίσκεται εἰς τὴν *Συλλογὴν τῶν λαϊκῶν τραγουδιῶν τῆς Κροατίας* τοῦ *Kuhac* X. Τὸ θέμα αὐτό, καθαρῶς ἀγροτικόν, ἀναπτύσσεται εἰς περισσότερα κῶν πεντακοσίων μέτρων διατηροῦν τὸν χαρακτήρα τῆς γλυκύτητος καὶ τῆς γαλήνης.

Ἡ ἔν γενεῖ ἐπεξεργασία τοῦ πρώτου αὐτοῦ μέρους, χωρὶς ἀπροσοδικήτους ἐκπλήξεις καὶ γεμάτου χαρὰν καὶ ἡρεμίαν, δικαιολογεῖ ἀπολύτως τὸν τίτλον ποῦ τὸ διακρίνει: «*Σύντημα εὐθύμων ἐντυπώσεων κατὰ τὴν ἀφρὴν στὴν ἐξοχὴν*».

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος «Σκηρὴ παρὰ τὸ ρυακίον», αἱ γραφικαὶ τῶσαις τοῦ Μπετόβεν γίνονται ἀκόμη πλέον καταφανεῖς· εἰς τὰ σκίτσα ὅπου διὰ πρώτην φορὰν εὐρίσκομεν τὸ κύριον θέμα τοῦ μέρους αὐτοῦ, ὁ Μπετόβεν ἔχει σημειώσει: *Je grösser der Bach, je tiefer der Ton* (ὅσο πεῖο μεγάλο εἶνε τὸ ρυακίον, τόσο πεῖο βαθὺς εἶνε ὁ τόνος). Ὁ συνθέτης μᾶς ὀδηγεῖ μὴ ἠλιόλουστη ἡμέρα στὰς ὄχθας ἐνὸς ρυακίου τοῦ διασχίζει τὸ δάσος, μᾶς παρουσιάζει τὰ κύματα τοῦ παιγνιδίζον καὶ μᾶς κάμνει ν' ἀκούσωμεν τὸν μελωδικὸν τοῦ ψιθυρον. Χιλιάδες φῶτα φαίνονται μέσα ἀπὸ τὰ φύλλα ἀπ' τῆς κορυφῆς τῶν δένδρων βγαίνουν θεραπευτικῆς φωνῆς· ὁ κοῦκος μᾶς καλεῖ, τ' ἀηδόνη καὶ ὁ κορυδαλλὸς κελαδοῦν. Εἶναι ζωντανὴ εἰκόνα τοῦ ξυτηνίου τῆς φύσεως, ἀναμεμυγμένη μὲ τὴν ἀνθρωπίνην ποιήσιν. Ὁ ρυθμὸς τοῦ δεσπόζει ἐν γένει στὸ δεύτερον αὐτὸ μέρος θὰ ἤμποροῦσε νὰ παραβληθῇ μὲ τὸν κυματισμὸν τοῦ ρυακίου.

Τὸ τρίτον μέρος, σκέρτσο εἰς φα. *Lustiges Zusammenseyn der Landleute* (Εὐθυμοσ συνάθροισις τῶν χωρικῶν) παρουσιάζεται μὲ θέμα τοῦ μοιάζει πράγματι μὲ πρόσκλησιν σὲ εὐθυμον συνάθροισιν.

ὁμοιάζει πολὺ μὲ χωριάτικο χορὸ καὶ δίδει τὴν ἐντύπωσιν βάλς μὲ ἀντιχρονισμόν. Ἀκολουθεῖ τὸ δεύτερον θέμα τὸ ὁποῖον μᾶς ὀδηγεῖ στὴς χιουμοριστικὰς ἐκεῖνες εἰκόνας, εἰς τῆς ὁποῖες ὁ Μπετόβεν μᾶς παρουσιάζεται ὡς τέλειος χιουμοριστὴς τῶν ἤχων καὶ ρεαλιστὴς τοῦ ἤμπορεῖ νὰ σταθῇ δίπλα ἢ καὶ νὰ περάσῃ τὸν J. van Ostade ἢ τὸν Adrian Brouwer. Τὸ *scherzo* διακόπτεται ἀποτόμως ἀπὸ ἕνα μακρονὸν ρολλισμὸν τῶν τυμπάνων εἰς *re* ♯· εἶναι ὁ προάγγελος τῆς Καταιγίδος καὶ τῆς Θυέλλης (*Gewitter, Sturm*) τοῦ θὰ ξεσπάσῃ μὲ τοὺς κεραυνοὺς καὶ τῆς ἀστραπῆς τῆς. Ἀλλὰ ἡ καταιγὶς δὲν θὰ διαρκέσῃ πολὺ· ὅλα σὲ λίγο θὰ ἡσυχάσουν καὶ διὰ μιᾶς κλίματος ἀνιούσης εἰς *re* μίϛ. θὰ περάσωμεν εἰς τὸ *finale* (*allegretto* εἰς $\frac{3}{8}$, εἰς φα: *Hirtengesang, frohe und dankbare Gefühle nach dem Sturm* (Τραγοῦδι

τῶν ποιμένων, αἰσθήματα ἐδρασιότησεως καὶ ἐγγνωμοσύνης μετὰ τὴν καταγίδα). Ἡ ἀπλότης καὶ ὁ ποιμενικὸς χαρακτήρ τῶν θεμάτων τοῦ μέρους αὐτοῦ δὲν θὰ ἠμποροῦσαν νὰ διαφύγουν κανένα ὑστερα ἀπὸ ὀλίγας Παραλλαγάς, Φωνηάτα καὶ διάφορα ἄλλα μουσικὰ παιγνίδια, ἢ Συμφωνία τελειώνει μὲ μιὰ ἐντύπωσιν γαλήνης καὶ εἰρήνης καὶ μὲ ἄρμονίες ποῦ ἀπηχοῦν τὸν ἐν γένει χαρακτήρα τοῦ ἔργου.

Ἴδε: *Paul Bekker, Lavignac, Jean Chantavoine, Kretschmar, Combarieu, Lichtenberger.*

ARNOLD SCHÖNBERG

Verklärte Nacht

Ποίημα Richard Dehmel

(Γυναῖκες καὶ Κόσμος)

«Δυὸ ψυχὲς τραβᾶνε μέσα ἀπὸ τὸ ἔρημο καὶ κρύο δάσος. Ἡ σελήνη βαδίζει μαζί τους καὶ αὐτοὶ τὴν παρακολουθοῦν. Ἡ σελήνη τραβάει ἐπάνω ἀπὸ τῆς ψηλῆς βαλανιδίης κανένα συννεφάκι δὲν σκεπάζει τὸ φῶς τ' οὐρανοῦ, πρὸς τὸν ὅποιον ὑψώνονται ἡ μαῦρες καὶ αἰχμηρὲς κορυφῆς τῶν δένδρων. Ἡ φωνὴ μιᾶς γυναίκος λέγει:

—Φέρνω μέσα μου ἓνα παιδί καὶ αὐτὸ δὲν ἔρχεται ἀπὸ Σένα Βαδίζω δίπλα σου ἁμαρτωλή. Ἐπέρασα πολὺ σκληρὴ ζωὴ, δὲν πίστευα πεῖα στὴν εὐτυχία· εἶχα ὅμως βαθὺ πόθο νὰ νοιώσω τὴ ζωὴ, τὴ χαρὰ τῆς μητέρας καὶ τοῦ καθήκοντος καὶ τότε, ἔχασα τὴν ντροπὴ καὶ ἔδωσα τὸν ἑαυτό μου. Τώρα ἡ ζωὴ μ' ἐκδικήθηκε καὶ ἡ τύχη μ' ἔφερε νὰ συναντηθῶ μαζί σου.

Τραβάει μὲ ἀβέβαιο βάδισμα καὶ κυττάει σὰν χαμένη ἡ σελήνη τραβάει μαζί καὶ τὸ σκυθρωπὸ πρόσωπό της πνίγεται μέσα σὸ φῶς. Ἡ φωνὴ κάποιου ἀνδρὸς μίλησε:

—Τὸ παιδί ποῦ ἔχεις μέσα σου νὰ μὴν εἶνε βάρος γιὰ τὴ ψυχὴ σου. Κύτταξε πόσον τὸ σύμπαν λάμπει καθαρά. Ὅλα εἶνε φωτεινὰ τρίγυρω μας. Βαδίζεις μαζί μου σὲ μιὰ κρύα θάλασσα. Κι' ὅμως μιὰ μοναδικὴ ζέστη φεύγει ἀπὸ μένα σὲ σένα καὶ ἀπὸ σένα σὲ μένα. Αὐτὴ ἡ ζέστη θὰ μεταμορφώσῃ τὸ ξένο παιδί καὶ ἐσὺ ἀπὸ μένα θὰ γεννήσῃς.

Σὺ μοῦφερες τὸ φῶς, σὺ ἔκαμες ἐμένα τὸν Ἴδιον, παιδί.

Τὴν ἔπιασε ἀπὸ τὴ δυνατὴ μέση της καὶ ἡ ἀναπνοὴς τους φιλιώτανε μέσα στὸν ἀέρα. Δυὸ ψυχὲς τραβᾶνε μέσα ἀπὸ τὴν ὀλόφωτη νύχτα.»

Ὁ Ἀρνόλδος Schoenberg ἐγεννήθη στὴν Βιέννη τὴν 13 Σεπτεμβρίου 1874· κατ' ἀρχὰς προωρῖζετο διὰ τὸ ἐμπόριον, ἐρασιτεχνικῶς ἐμάνθανε μαθηματικά, ζωγραφικὴν καὶ μουσικὴν. Εἰς ἡλικίαν εἰκοσι ἐτῶν ἤρχισε σοβαρὰς μουσικὰς σπουδὰς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Al. von Zemlinsky. Ἐν ἔτος ἀργότερον ἔνα κουαρτέττο ἐγγόρδων ἐξετελεῖτο δημοσίᾳ.

Αἱ συνθέσεις τοῦ Schoenberg βασισμέναι ἐπάνω σὲ φανατικὸν ἱμπρεσιονισμόν, ἤγειραν ζωηρὰς συζητήσεις ἀπὸ τῆς πρώτης των ἐμφανίσεως. Διαφωτιστικὰς ἐν γένει ὁδηγίας διὰ τὴν νέαν του τάσιν ὁ Schoenberg παρουσίασε διὰ τῆς ὀγκώδους του «Ἀρμονίας» εἰς τὴν ὁποίαν ἐκθέτει ὀλοκλήρῳ ἁρμονικὸν σύστημα, βάσιν ὀλοκλήρου τῆς δευτέρας του περιόδου. Τὸ σήμερον ἐκτελούμενον ἔργον ἀνήκει εἰς τὴν πρώτην περίουον καὶ θεωρεῖται μαζὺ μὲ τὰ περίφημα «Gurre-Lieder» ἀπὸ τὰ μεγαλειότερα ἀριστουργήματα τῆς νεωτέρας μουσικῆς φιλολογίας. Τὸ ἔργον αὐτὸ εἶχε γραφῆ ἄρχικῶς διὰ σεξτέτο (2 βιολία, 2 βιόλες, 2 βιολοντέλλα) κατόπιν δὲ λόγῳ τῆς μεγάλῃς του καὶ ἐντατικῆς ἀνοῆς, ὁ Συνθέτης τὸ μετέγραψε δι' ὄρχήστραν ἐγγόρδων. Ἔστιν θαυμαστὴ ἡ δύναμις τῆς ἐκφράσεως καὶ τοῦ πάθους τοῦ ἔργου αὐτοῦ τοῦ μόνου μ' ἓνα «Τριστόνον» θὰ ἠμποροῦσε νὰ παραβληθῆ.

N. RIMSKY-KORSAKOW

Le Vol du Bourdon.

Τὸ σήμερον ἐκτελούμενον μικρὸν «σκερτσίνου» *Le Vol du Bourdon*, εἶναι μία ἀπὸ τὰς μικρὰς ἐκείνας μουσικὰς εἰκόνας αἱ ὁποῖαι βροῖθον εἰς τὸ φαντασμαγορικὸν μελόδραμα τοῦ Ρίμσκυ-Κορσακῶφ; «Ὁ Τόσρος Σαλτάν». Τὸ μελόδραμα τοῦτο, ὡς λέγει ὁ συνθέτης, ἐγράφη εἰς μικτὸν φωνητικο-ὄργανικὸν σύστημα· τὸ φαντασμαγορικὸν δηλαδὴ αὐτοῦ μέρος συντεθῆ μόνον δι' ὄργανα, ἐνῶ τὸ δραματικὸν καὶ διηγηματικὸν διὰ τὰς φωνάς. Ἀργότερα, ἐκ τῶν προλόγων τῆς 1ης, 2ας καὶ 4ης πράξεως τοῦ «Σαλτάν», ὁ συνθέτης ἀπήρτισε μίαν συμφωνικὴν σουίταν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Μικραὶ εἰκόνας διὰ τὸ Παραμῦθι τοῦ τσάρου Σαλτάν».